

De nieuwe spelling

Het heeft in het jongste verleden niet ontbroken aan pogingen om de schrijfwijze van het Nederlands te ontdoen van spellings- en buigingsvormen, die door de voorstanders van vereenvoudiging van de schrijftaal als overbodig of nodeloos omslachtig worden beschouwd. Behalve het z.g. Kollewijns, dat in feite de stoot gaf tot latere officiële wijzigingen, werden in 1932 en 1934 (spelling Marchant) van overheidswegen vereenvoudigingen in de spelling goedgekeurd. De spelling-Marchant werd daarbij voor het onderwijs verplichtend gesteld, maar de Regering maakte er zelf geen gebruik van. Niet het minst hierdoor werd deze vereenvoudiging weinig au sérieux genomen en met name de pers hield zich trouw bij De Vries en Te Winkel.

Inmiddels zijn wij thans een beslissende stap verder gekomen, nu de Regering een beknopte vereenvoudiging van de schrijfwijze heeft aangenomen, welke met ingang van 1 Mei j.l. voor het officiële schriftelijke verkeer bindend is ingevoerd. Gelijk bekend is te dien aanzien met onze Zuiderburen overeenstemming bereikt, waardoor de nieuwe spelling voor het gehele Nederlandse taalgebied als de geijkte schrijfwijze is erkend.

Als gevolg daarvan worden thans ook de dagbladen in deze spelling gedrukt en voor zover valt na te gaan heeft ook de periodieke en de vakpers zich hierbij grotendeels aangesloten.

„Wo alles liebt, kann Karl allein nicht hassen”, waarom zou hij ook, en zo zal, te beginnen met dit nummer, eveneens het Tijdschrift in de nieuwe spelling onze lezers onder ogen komen.

In dit verband doet de Redactie een dringend beroep op de auteurs van oorspronkelijke bijdragen en de andere inzenders om hun stukken voortaan in de nieuwe vorm te gieten. Wij zijn ons niettemin ervan bewust, dat het in de eerste tijd niet iedereen gemakkelijk zal vallen om rest- en feilloos afstand te doen van de schrijfwijze der betreffende woorden, waarmee hij van jongsaf vertrouwd is. Maar leven betekent aanpassen en de Redactie hoopt dan ook, dat onze medewerkers er na een korte overgangperiode in zullen slagen om hun pennevruchten te schrijven overeenkomstig de van nu af geldende regelen. Voor die termijn zijn maatregelen getroffen om aan de nieuwe spelling het volle recht te laten wedervaren, in de stellige verwachting, dat deze correctie weldra overbodig zal blijken.

Nu wij het toch over schrijven hebben maken wij van deze ongezochte gelegenheid gaarne gebruik om, behalve de verkorte schrijfwijze van de betreffende woorden, ook een bondige formulering van hun gedachten onze medewerkers aan te bevelen en het gebruik van omslachtige en voor een goed begrip storende zinswendingen, die in het mondelinge contact niet zozeer als hinderlijk worden ondervonden, in geschrifte te vermijden. Ook de nutteloze herhaling van eenzelfde woord moge, als afbreuk doende aan het betoog, voor uitroeiing worden voorgedragen. Een combinatie van de nieuwe spelling met een zakelijke stijl kan niet anders dan de leesbaarheid van het Tijdschrift ten goede komen. En — waarlijk nog niet eens ten overvloede — willen wij er nogmaals op wijzen, dat behoorlijk zetten slechts mogelijk is, wanneer de copie in duidelijk — bij voorkeur machine-schrift en aan één zijde beschreven wordt aangeboden.

B.

Mededeling

In verband met de behandeling van verschillende onderwerpen met betrekking tot de aangeboren verhemeltespleten op de jongstgehouden vergadering van de „Vereeniging van Nederlandsche Tandartsen” stelde het Bestuur dier Vereniging er prijs op, dat de publicatie der gehouden voordrachten in het Tijdschrift zou geschieden in de volgorde, die daarbij in het programma was in acht genomen.

Door allerlei omstandigheden vergde het persklaar maken dezer voordrachten en het clicheren der afbeeldingen veel meer tijd dan kon worden voorzien. Het gevolg is geweest een aanzienlijke vertraging in de verschijning van het Mei-nummer, welke wij ten zeerste betreuren.

Aangezien de copie van het Juni-nummer, dat voor een belangrijk deel ook op de bovengenoemde bijeenkomst betrekking heeft, terzelfder tijd ter beschikking kwam, zijn wij in staat het volgende nummer binnen aanmerkelijk korter tijd gereed te krijgen, zodat op de ontvangst daarvan binnen een paar weken kan worden gerekend.

Wij hopen daarmee dan de achterstand in de uitgave te hebben ingelopen.

BIJLAGE

DE REORGANISATIE VAN HET TANDHEELKUNDIG ONDERWIJS MEMORIE VAN ANTWOORD

Tijdens het afdrucken van het Mei-nummer verscheen de Memorie van Antwoord van de Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen en van Sociale Zaken op het Voorlopig Verslag der Tweede Kamer (Zie Bijlage Maart-nummer)

Ten einde onze lezers hiermede zo snel mogelijk in kennis te stellen wordt het als bijlage aan dit nummer toegevoegd. Zij luidt als volgt:
REDACTIE

De ondergetekenden beantwoorden de in het Voorlopig Verslag gemaakte opmerkingen als volgt:

Met grote voldoening hebben zij vernomen, dat de indiening van het onderhavige ontwerp van wet van alle zijden met instemming is begroet. Zij achten dit een compliment voor de Commissie van Advies in zake de opleiding van tandartsen, welke, hoewel zeer veelzijdig samengesteld, tot een eensgezind rapport is gekomen, dat in hoofdzaak door de ondergetekenden kon worden gevolgd. Dit geldt ook t.a.v. de regeling van de examens voor de toekomstige tandarts, welke in het Academisch Statuut zal worden opgenomen. Er bestaan geen bezwaren tegen, om het desbetreffend ontwerp voor de algemene maatregel van bestuur¹⁾ aan de Kamer over te leggen, opdat men zich ter zake op de hoogte kan stellen. Hieruit zal tevens duidelijk blijken, dat op het voetspoor van het rapport der commissie de opleiding op een dussdanige wetenschappelijke basis is geprojecteerd, dat de uitbreiding der bevoegdheid verantwoord is en dat er voorts geheel eigen examens voor de aanstaande tandartsen zullen komen. Er moge de nadruk op worden gelegd, dat het hier nog slechts een ontwerp betreft.

Over het ingediende ontwerp van wet is alsnog het advies ingewonnen van de Centrale Commissie voor de Volksgezondheid. Hieronder zal daarop nader worden ingegaan; ook deze commissie wijst op de noodzaak, met de beoogde vermeerdering van bevoegdheid een evenredige vermeerdering van kennis en kunde gepaard te doen gaan.

Ten aanzien van het feit, dat in afwijking van het rapport der voormelde Commissie van Advies in het wetsontwerp niet is overgegaan tot het instellen van een aparte faculteit voor de tandheelkunde, merken de ondergetekenden het volgende op.

Reeds aanstonds na lezing van het commissoriaal rapport rees er bij de eerste ondergetekende bezwaar tegen om thans, nu de interne organisatie der universiteiten onderwerp is van een officieel onderzoek, over te gaan tot het instellen van een nieuwe faculteit, i.c. voor de tandheelkunde. Het rapport werd ter beoordeling voorgelegd aan de universitaire senaten en aan de Onderwijsraad. Ook de bezwaren van de onderscheiden senaten — geen enkele sprak zich uiteindelijk uit voor een aparte faculteit — komen in hoofdzaak hierop neer, dat men de instelling van een aparte faculteit van zodanige principiële aard beschouwde, dat beter zou kunnen worden gewacht op het rapport van de Staatscommissie voor reorganisatie van het hoger onderwijs; dat instelling ener faculteit voor de tandheelkunde in lijnrechte strijd is met de eenheid van doctoraten, daar, hoewel formeel die eenheid gehandhaafd zou zijn, men zodoende voor elke studierichting wel een afzonderlijke faculteit zou kunnen instellen, zonder dat dit overigens verantwoord is.

Ten aanzien van de eenheid van doctoraten moge worden opgemerkt, dat deze geenszins als een formaliteit beschouwd dient te worden, doch als een zeer gelukkige instelling voor de bekroning der studie, waardoor voorkomen kan worden, dat de universiteit een conglomeraat van vakscholen zou worden.

1) Dit stuk is nedergelegd ter griffie, ter inzage van de leden.

De redactie van de eerste zin op blz. 3 van de Memorie van Toelichting had geen andere strekking dan aan te geven, dat het vraagstuk in quaestie slechts onder de competentie van de eerste ondergetekende viel. Wel heeft, naar aanleiding van het Voorlopig Verslag en mede gezien het door de Centrale Commissie voor de Volksgezondheid uitgebracht advies, over de vraag, of de tandheelkunde in de geneeskundige faculteit dan wel in een afzonderlijke faculteit dient te worden ondergebracht, een nadere gedachtenwisseling tussen de beide ondergetekenden plaats gehad.

Hun conclusie is, dat, hoewel de in het Voorlopig Verslag aangevoerde bezwaren alle als van betekenis worden erkend en derhalve tot het instellen van een afzonderlijke faculteit zouden kunnen leiden, het beter is daartoe, althans vooralsnog, niet te besluiten. Dit toch zou een vooruitlopen zijn op het rapport van de Staatscommissie voor reorganisatie van het hoger onderwijs, zonder dat daartoe dringende noodzaak bestaat. Immers, ook andere oplossingen zijn denkbaar, b.v. de instelling van sub-faculteiten of van afdelingen en de splitsing van een faculteit. Ten slotte worde hierbij ook gewezen op de faculteiten der wis- en natuurkunde en der letteren en wijsbegeerte, waarin uiteenlopende wetenschappen zijn verenigd, zonder dat dit tot moeilijkheden aanleiding heeft gegeven.

Een vergelijking met het Amerikaans hoger onderwijs is in haar algemeenheid niet zonder bedenking, aangezien dit onderwijs daar geheel anders georganiseerd is dan hier en op andere leest is geschoeid. In Zwitserland is men over de bestaande organisatie wel niet geheel tevreden, doch dit neemt niet weg, dat aldaar met de tandheelkundige studie voortreffelijke resultaten worden bereikt.

De ondergetekenden blijven derhalve van mening, dat aan het ontwerp van wet, zoals het hier ligt, thans de voorkeur moet worden gegeven. Dit heeft het voordeel, dat op deze wijze tevens ervaring kan worden opgedaan omtrent de wijze van werken. Intussen ontveinzen de ondergetekenden zich niet, dat de incorporering van de tandheelkunde in de faculteit der geneeskunde ongewenste spanningen en een ongemotiveerde achterstelling van de op nieuwe leest geschoeide studie en van haar docenten ten gevolge zou kunnen hebben. Hiertegen zal de eerste ondergetekende, zo veel in zijn vermogen ligt, waken: de ontwikkeling van de tandheelkundige studie, welke nu eindelijk tot een volledige ontplooiing kan komen, mag niet geremd worden door enige behoudzuchtige tegenwerking, welke het gevolg zou zijn van gebreken in de organisatorische vorm. Het rapport der bovengenoemde Staatscommissie zal op het gebied van het faculteitensysteem stellig een oplossing aan de hand doen. De eerste ondergetekende stelt zich dan ook voor, spoedig na het uitkomen van dat rapport zich met betrekking tot de plaats van de tandheelkunde in het organisme der universiteit nader te beraden en zo nodig dienaangaande een afzonderlijk wetsvoorstel te doen.

De opleiding, examenregeling en positieregeling voor de tandtechnici zijn onderwerpen, die sinds geruime tijd de aandacht hebben van de organisatie der tandartsen en die van de tandtechnici zelf. Ook de aandacht van de tweede ondergetekende is hierop gevestigd, voor zover nodig in samenwerking met zijn daarbij betrokken ambgenoten. Deze zaak ware echter te regelen afzonderlijk van het onderhavige ontwerp van wet.

Wat betreft de aan te stellen hoogleraren, deelt de eerste ondergetekende mede, dat hij de suggestie van de Kamer om geschikte personen naar het buitenland ter aanvullende opleiding uit te zenden gaarne in overweging neemt. Echter ook hier vormen de deviezen een moeilijkheid. In het binnenland is thans inderdaad nog niet een voldoende aantal personen aanwezig, aan wie een hoogleraarschap zou kunnen worden opgedragen. Verschillende leerstoelen zullen dus slechts geleidelijk volwaardig kunnen worden bezet.

Uiteraard is voor de kosten van de reorganisatie een raming gemaakt. De eerste ondergetekende heeft er geen bezwaar tegen deze cijfers hier mede te delen, doch hij moet er groot voorbehoud bij maken. Allerlei factoren maken deze zaak ingewikkeld en de ramingen onzuiver. Bij het begroten van de personele lasten stuit men op het ontbreken van houvast op salarisgebied, bij die van de materiële kosten op de onzekerheid met betrekking tot de prijzen. Hoeveel studenten zullen het onderwijs

in de tandheelkunde volgen? Ook mag niet uit het oog worden verloren, dat de verschillende instituten van de Rijksuniversiteit te Utrecht overbelast zijn, zodat reeds nu verscheidene voorzieningen nodig zijn, die uiteraard een grotere omvang zullen verkrijgen door de reorganisatie van het tandheelkundig onderwijs, doch zeker slechts ten dele voor rekening van de reorganisatie kunnen worden gebracht. Dit laatste geldt in mindere mate ook voor andere voorzieningen in overbelaste instituten, die wel is waar eerst door de eisen van de reorganisatie onvermijdelijk worden, doch voor welke instituten deze eisen de druppel betekenen, die de emmer doet overlopen. Hierbij komt nog het uitzonderlijk groot aantal studenten in de tandheelkunde te Utrecht, waardoor met betrekking tot de huisvesting en de outillage bij de theoretische vakken en in het tandheelkundig instituut van een noodtoestand gesproken moet worden. Een ander element van onzekerheid bij de raming wordt nog gevormd door het besluit, dat de Regering in overleg met de Staten-Generaal heeft moeten nemen, om ook aan de Rijksuniversiteit te Groningen een tandheelkundige opleiding te vestigen. Uitgaande van dit besluit en van het vermoedelijk aantal studenten, meent de eerste ondergetekende de verhoging van de kosten ten gevolge van de reorganisatie te moeten ramen op f 800.000 in eens en f 130.000 jaarlijks, waarop in mindering kunnen worden gebracht de geraamde hogere inkomsten aan collegegelden, enz. ad f 56.000 per jaar.

Op de in het Voorlopig Verslag bedoelde compensatie van de vertraging in het afstuderen van tandartsen heeft ook de Centrale Commissie voor de Volksgezondheid aangedrongen en de ondergetekenden zijn van de noodzaak daarvan overtuigd. Het gesignaleerde tekort aan tandartsen bestaat inderdaad; ons land heeft dit gemeen met bijna alle Europese landen. Hierbij moet echter worden opgemerkt, dat het aantal studenten in de tandheelkunde momenteel niet onbevredigend genoemd mag worden; de te beperkte gelegenheid om de studie te voltooien, werkt echter belemmerend. Erkend dient te worden, dat de reorganisatie van de opleiding weder tot een tijdelijke stagnatie zal leiden. Deze zal door uitbreiding van de mogelijkheid der universitaire studie in de tandheelkunde, met name tot Groningen, moeten worden gecompenseerd.

Kennisname van de omstandigheden, die ter sprake worden gebracht in het Mededelingenblad van de Nederlandse Maatschappij tot bevordering der tandheelkunde van 15 Januari 1947, heeft de tweede ondergetekende enige tijd geleden in overleg doen treden met zijn ambtgenoot van Oorlog over het grote aantal tandartsen, dat in militaire dienst is opgeroepen. De Minister van Oorlog heeft doen blijken, dat aan de bezwaren, voor de burgerbevolking voortvloeiende uit het hoge aantal oproepingen, zoveel mogelijk zal worden tegemoet gekomen.

Het gesignaleerde tekort aan tandartsen is een van de omstandigheden, die bij het onderwerp van dit wetsvoorstel — de reorganisatie van opleiding en bevoegdheid van de tandarts — in het oog moeten worden gehouden. Het voorzien in dat tekort is echter niet zelf het doel van het wetsontwerp. Afgezien daarvan valt van ondergetekenden enige regeling omtrent nieuwe toelating van tandtechnici tot de tandheelkundige bevoegdheid niet te verwachten.

De benoeming van een hoogleraar-directeur van het Tandheelkundig Instituut zal spoedig plaats hebben. Gehoopt wordt, dat deze benoeming de samenwerking in het instituut ten goede zal komen.

Inderdaad vinden sinds tal van jaren opleidingen tot tandarts buiten het instituut om plaats (de gesignaleerde „stoomcursus” bestaat eveneens). Hiertegen valt — althans direct — niets te doen. Het verplicht stellen van collegebezoek en dergelijke zou in strijd zijn met een beginsel van de hoger-onderwijswet: men wordt tot de examens toegelaten, onverschillig waar men de daarvoor vereiste kennis heeft opgedaan. Evenals bij andere studierichtingen is hier een behoorlijke outillering van de universitaire opleiding — in personeel zowel als in materieel opzicht — het beste remedie van het euvel.

Het lijkt de ondergetekenden uit taalkundig oogpunt het zuiverst, dat men de wetenschap, kennis en kunde aanduidt als „tandheelkunde” en de toepassing daarvan als „tandheelkunst”. Met deze opvatting is in het ontwerp en in de memorie van toelichting rekening gehouden.

Artikel 2. Aangezien denkbaar is, dat te eniger tijd nog naar het vervallen artikel wordt verwezen, is, om misverstand te voorkomen, aan het nieuwe artikel een afzonderlijk nummer gegeven.

Artikel 3. Onder „tandheelkunst in haar vollen omvang” verstaan de ondergetekenden de tandheelkunst, slechts beperkt door het verantwoordelijkheidsbesef van de tandarts ten aanzien van de grenzen van zijn kennen en kunnen. Inderdaad zal de nieuw opgeleide tandarts bevoegdheid hebben om bijvoorbeeld algehele narcose toe te passen. Of hij daartoe zal overgaan en hoever hij daarbij zal gaan, zal enerzijds van de omstandigheden van het geval, anderzijds van de ontwikkeling der algemene opvattingen afhangen. Een en ander zal dus mede bepalen, of, wanneer, en in hoeverre de hulp van een specialist zal worden ingeroepen, evenzo als dit het geval is bij de algemeen bevoegde arts, die „de geneeskunst in haar vollen omvang” mag uitoefenen.

Artikel 4. Naar de mening van de ondergetekenden is het niet nodig in het tweede en derde lid telkens een datum te noemen, waarop het theoretisch tandheelkundig examen of het eerste deel daarvan zou behoren te zijn afgelegd. De bepaling van de data, waarop de mogelijkheid om de examina op de oude voet af te leggen eindigt, is in deze voldoende.

De vraag of tandartsen met de oude opleiding in de gelegenheid moeten worden gesteld om te promoveren, is nog onlangs aan de Commissie van Advies in zake de opleiding van tandartsen voorgelegd. Men oordeelde daar, dat dit niet gewenst is. Volgens het systeem van de hoger-onderwijswet wordt men slechts tot de promotie toegelaten, indien men zowel een kandidaats- als een doctoraal examen heeft afgelegd. Daar bovendien, hangende het rapport van de bovengenoemde reorganisatiecommissie, nog niet vaststaat hoe uiteindelijk de tandarts-studie zal worden georganiseerd en met name niet vaststaat welk doctoraat de toekomstige tandarts zal kunnen verwerven, komt het de ondergetekenden voor, dat aan de huidige tandartsen geen jus promovendi moet worden geschonken, althans niet zonder het afleggen van kandidaats- en doctoraal examen.

De misère met de tandtechnici, die sommige leden niet ten onrechte als afschrikwekkend voorbeeld in herinnering hebben gebracht, was het gevolg hiervan, dat bij de wetswijziging in 1913 een overgangsbepaling „ten behoeve van hen, die zich hun naar algemeen besef geoorloofde broodwinning zagen ontnomen” (Memorie van Toelichting bij wet van 29 Juni 1925, *Staatsblad* no. 282), ontbrak. Bij het onderhavige ontwerp is geen sprake van wijziging in de bevoegdheid van tandartsen, opgeleid volgens de oude regeling. Hun bevoegdheid is en blijft bepaald en beperkt door artikel 7, eerste en tweede lid, van de wet van 24 Juni 1876.

*De Minister van Onderwijs, Kunsten
en Wetenschappen,*
JOS. J. GIELEN.

De Minister van Sociale Zaken,
W. DREES.

9 Juni 1947